

Босна и Херцеговина

**ДРЖАВНА РЕГУЛАТОРНА КОМИСИЈА
ЗА ЕЛЕКТРИЧНУ ЕНЕРГИЈУ**

**ИЗВЈЕШТАЈ О РАДУ
ДРЖАВНЕ РЕГУЛАТОРНЕ КОМИСИЈЕ ЗА ЕЛЕКТРИЧНУ ЕНЕРГИЈУ
У 2005. ГОДИНИ**

Тузла, децембра 2005. године

1. УВОД

1.1 Реформа електроенергетског сектора у Босни и Херцеговини

Државна регулаторна комисија за електричну енергију (ДЕРК) је независна и непрофитна институција Босне и Херцеговине, која дјелује у складу са принципима објективности, транспарентности и равноправности, и има јурисдикције и одговорности над преносом електричне енергије, операцијама преносног система и међународном трговином електричном енергијом.

ДЕРК је непрофитна институција и финансира се из регулаторних накнада које плаћају лиценцирани субјекти.

Процес реформе електроенергетског сектора у Босни и Херцеговини инициран је потписивањем Изјава влада ентитета о електроенергетској политици (2000. година) и настављен усвајањем Закона о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини и ентитетских закона о електричној енергији (2002. година). Током 2004. године, усвајањем Закона о оснивању компаније за пренос електричне енергије у БиХ, те Закона о оснивању Независног оператора система за преносни систем у БиХ, Босна и Херцеговина практично започиње реформу електроенергетског сектора.

Наведеним сетом закона идентификовани су кључни субјекти за њихову provedбу: Министарство спољне трговине и економских односа БиХ, ентитетска министарства у чијем је ресору енергија, Државна регулаторна комисија за електричну енергију и ентитетске регулаторне комисије, уз све електропривредне субјекте.

Закони усвојени на државном и ентитетским нивоима омогућили су успоставу регулаторне праксе у електроенергетском сектору Босне и Херцеговине¹.

У процесу реформе електроенергетског сектора у јулу 2005. године отпочео је са радом Независни оператор система у Босни и Херцеговини, Сарајево (НОС БиХ), а процес успоставе Компаније за пренос електричне енергије у БиХ ("Електропренос Босне и Херцеговине" а.д. Бања Лука) је у завршној фази, те се у фебруару 2006. године очекује почетак рада Компаније.

Током 2005. године Државна регулаторна комисија је на потпуно јаван, транспарентан и непристрасан начин донијела потребна правила и провела поступке који су омогућили доношење одлука о тарифама и лиценцирање дјелатности преноса, Независног оператора система и међународне трговине електричном енергијом.

Државна регулаторна комисија за електричну енергију у свом раду сарађује и хармонизира своје дјеловање са Регулаторном комисијом за електричну енергију у Федерацији Босне и Херцеговине и са Регулаторном комисијом за електричну енергију Републике Српске. ДЕРК такође сарађује и са осталим регулаторним тијелима успостављеним на државном нивоу, прије свега са Конкуренцијским савјетом и Регулаторном агенцијом за комуникације БиХ.

¹ Изузетак чини подручје Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине у дјелатностима производње, дистрибуције и снабдијевања електричном енергијом.

1.2 Енергетска заједница

Након прошлогодишње ресинхронизације двије УЦТЕ зоне (УЦТЕ – Унија за координацију преноса електричне енергије) чиме су повезани електроенергетски системи западне и југоисточне Европе, енергетски догађај године представља потписивање Уговора о успостави Енергетске заједнице.

Овим Уговором који је потписан у Атини 25. октобра 2005. године омогућава се креирање највећег интерног тржишта за електричну енергију и гас на свијету, уз ефективно учешће 34 стране: 25 земаља чланица Европске уније и Хрватске, Босне и Херцеговине, Србије, Црне Горе, Албаније, Македоније, Румуније, Бугарске, и УНМИК-а Косово. Преговори са Турском су у току, а Молдавија, Украјина и Норвешка су у поступку придруживања и имају статус посматрача.

Потписивање Уговора је резултат Атинског процеса у оквиру којег су 2002. и 2003. године потписани меморандуми о разумијевању ради оснивања Регионалног тржишта електричне енергије и природног гаса у југоисточној Европи, које би се постепено интегрисало у енергетско тржиште ЕУ.

Политичка воља земаља потписница изражена потписивањем меморандума и Уговора мијења се у правну обавезу ратификацијом Уговора и његовим ступањем на снагу.

Учешћем у овом процесу Босна и Херцеговина потврђује своју одређеност за реформу енергетског сектора, либерализацију тржишта енергије и усклађивање своје политике са чланицама Европске уније.

2. УСПОСТАВА И РАД ДРЖАВНЕ РЕГУЛАТОРНЕ КОМИСИЈЕ

Државну регулаторну комисију за електричну енергију је основала Парламентарна скупштина БиХ доношењем Закона о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије и именовањем чланова Комисије.

Чланови Комисије из Федерације Босне и Херцеговине

- Мирсад Салкић, са мандатом од 5 година
- Жељко Топић, са мандатом од 3 године

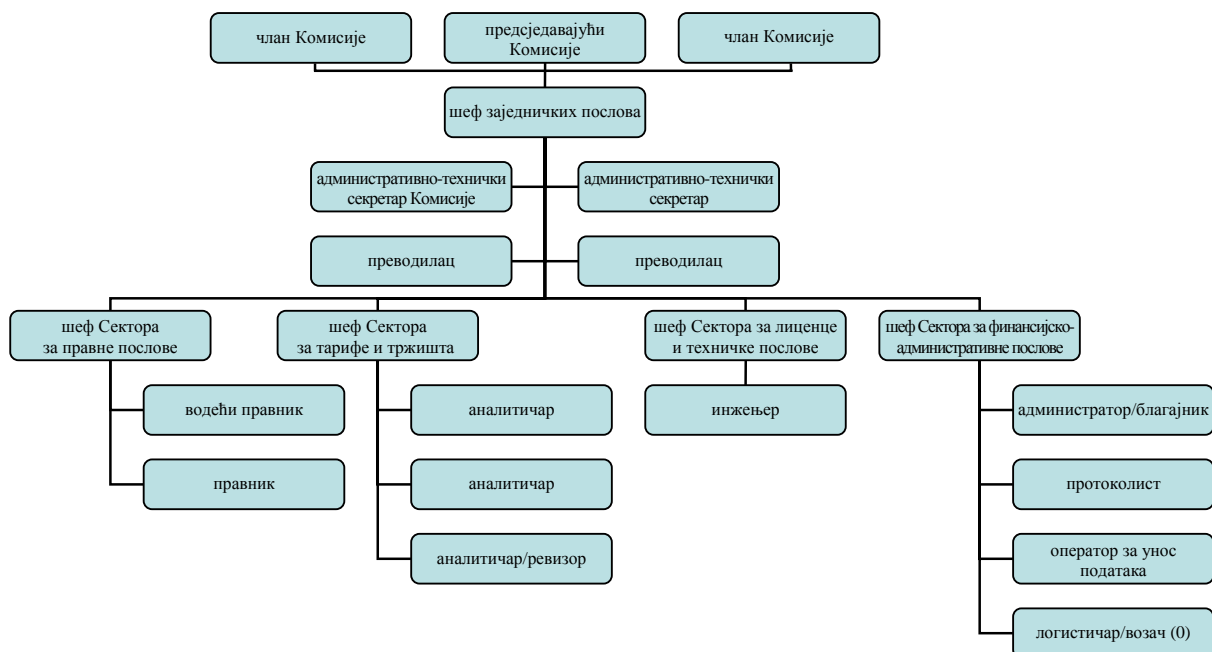
Члан Комисије из Републике Српске

- Мр. Владимир Докић, са мандатом од 4 године.

Након избора првог предсједавајућег Комисије мр. Владимира Докића (до 30. јуна 2004.) и по протеклу мандата наредног предсједавајућег Мирсада Салкића (до 30. јуна 2005.), слиједом принципа ротације чланова Комисије на овој функцији, за новог предсједавајућег Комисије (до 30. јуна 2006.) изабран је Жељко Топић.

2005. година је прва цијела година у којој је Државна регулаторна комисија функционисала у свом пуном капацитету, према важећој организационој шеми.

ОРГАНИЗАЦИОНА ШЕМА ДЕРК-а

Укупан број запослених: 21

У овом периоду запосленици ДЕРК-а су, поред обављања редовних послова и задатака, пролазили процес стручног усавршавања о различитим питањима из области регулације електроенергетског сектора. Усавршавање се одвијало, како кроз различите стручне семинаре и савјетовања енергетичара, тако и кроз учење на даљину (*distance e-learning*). Значајну подршку у овом смислу и током ове године пружила је Агенција за међународну сарадњу САД (USAID) кроз различите програме свог дјеловања.

Поред стручног усавршавања својих запосленика, ДЕРК је на адекватан начин учествовао у едуцирању о регулаторним праксама организованим за запосленике регулисаних субјеката, те судија и њихових сарадника.

У посматраном периоду настављена је набавка неопходне техничке опреме потребне за ефикасан рад Државне регулаторне комисије.

3. КЉУЧНЕ АКТИВНОСТИ

Током 2005. године Државна регулаторна комисија за електричну енергију одржала је 14 редовних сједница, 25 интерних састанака и 12 јавних расправа, од чега десет општих и двије техничке јавне расправе.

На редовним сједницама разматрају се и утврђују акта из регулаторне надлежности у складу са законом прописаним овлаштењима, а на интерним састанцима се разматрају питања и усвајају акти организационо-административне природе.

У циљу прибављања коментара заинтересованих лица и чланова јавности на правила и прописе, или било који други документ, ДЕРК организује општу расправу, у циљу рјешавања техничких питања у оквиру поступка, односно обраде процедуралних или суштинских питања одржава се техничка расправа, а у сврху утврђивања одлучујућих чињеница на основу којих би ДЕРК могао ријешити одређене захтјеве или настали спор одржава се формална расправа.

Редовне сједнице и све врсте јавних расправа су отворене за јавност.

У анализираном периоду, на транспарентан начин и уз вођење адекватних јавних расправа, у којима су поред субјеката из електроенергетског сектора могли своје коментаре давати и заинтересовани чланови јавности, Комисија је усвојила низ докумената и реализовала више активности од којих су најзначајније груписане у подручја наведена у наставку.

3.1 Опћа правила

Правилник о јавним расправама *(“Службени гласник БиХ”, број 38/05)*

Јавност је позвана да да коментаре на Нацрт Правилника о јавним расправама ДЕРК-а. Могла је то чинити на различите начине све до 4. фебруара 2005. године. ДЕРК је констатовао да садржај овог документа у периоду трајања јавне расправе није побудио пажњу представника јавности, зачуђујуће, нити представника регулисаних субјеката чије ће захтјеве ДЕРК процесуирати према овим правилником креираним правилима. Зато је ДЕРК придао значај коментарима који су истакнути на документе сличног садржаја који су јавности понудили регулатори Републике Српске и Федерације Босне и Херцеговине.

Добронамјерна запажања чланова стручне јавности су испровоцирала ДЕРК да додатно провјери опћи концепт и појединачна правила поступка која ће се примјењивати. ДЕРК је врло обазриво морао размотрити интерес стручне јавности: да ли је у својству Регулаторног тијела посве аутономан у уређивању правила и прописа по којима ће странке у поступку учествовати и по којима ће сам Регулатор одлуке доносити. Зато је требало консултовати и открити вољу законодавца изражену у низу закона који успостављају институцију Регулатора и колико они прецизно детерминирају правну природу, статус, улогу и надлежност Регулатора.

ДЕРК је обавио детаљно истраживање низа државних закона и нека рјешења Правилника о јавним расправама у коначном његовом садржају кориговао како би у још већој мјери респектовао темељна процесна начела према којим ће водити своје поступке, како би странкама у поступку јасно одредио и заштитио припадајућа им права и обавезе а тиме осигурао и правну утемељеност својих поступака и одлука.

Коначан садржај Правилника, усвојен на сједници Комисије одржаној 24. маја 2005. године, резултат је увјерења Државне регулаторне комисије да предвиђени типови расправа пред ДЕРК-ом и установљени процесни институти, посебно они заступљени у формалном типу расправа, кореспондирају са релевантним односним законима. ДЕРК је истовремено свјестан да је материја појединих дијелова Правилника о јавним расправама врло стручна, комплексна и захтјевна. Она потиче занимање и обавезу да се примјена овог документа континуирано прати, критички преиспитује и валоризује. ДЕРК се неће уздржавати од ревизије Правилника када се његова рјешења покажу теоријски спорним и у пракси неодрживим.

3.2 Лиценце

Правилник о лиценцама (“Службени гласник БиХ”, број 38/05)

Закон о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у БиХ одређује да је за обављање дјелатности преноса електричне енергије, независног оператора система и међународне трговине електричном енергијом потребна одговарајућа лиценца издата од стране ДЕРК-а.

Правилником о лиценцама дефинисане су процедуре подношења захтјева, прегледа захтјева и издавања лиценци, као и рокови за одлучивање о захтјеву, а такође и суштински критеријуми за одобравање или одбијање захтјева за додјелу лиценце, те садржај и услови лиценце. Овим правилником такође су дефинисани начин измјене, суспензије и укидања лиценце, као и поступци код продаје, изнајмљивања или преноса лиценце на неки други начин. Прелазним и завршним одредбама овог правилника, дефинисани су рокови за подношење захтјева за издавање привремених лиценци постојећим субјектима који обављају лиценциране дјелатности, као и новоформираним субјектима, међу којима су и Независни оператор система у БиХ и Електропренос БиХ.

Како би омогућио ефикасније вођење поступака и олакшао примјену Правилника о лиценцама, ДЕРК је објавио форму и садржај образаца захтјева за издавање лиценци на својој интернет страници.

ДЕРК води регистар лиценци, са основним подацима о лиценцираним субјектима и условима за кориштење лиценци. Подносилац захтјева и јавност могу на интернет страници пратити све фазе поступака који су у току, и предвиђено вријеме за њихово окончање.

Поступци издавања лиценци

У складу са Правилником о лиценцама и Правилником о јавним расправама током 2005. године проведени су поступци и донешене одлуке о издавању привремене лиценце Независном оператору система у Босни и Херцеговини, Сарајево, за обављање дјелатности независног оператора система, те “Електропреносу Босне и Херцеговине” а.д. Бања Лука, за обављање дјелатности преноса електричне енергије. Како регистрација преносне компаније још није извршена, то је као почетак важења лиценце одређен дан регистрације.

Поред тога, привремене лиценце за међународну трговину су издате:

- Јавном подuzeћу “Електропривреда Хрватске заједнице Херцег Босне” дионичко друштво Мостар,
- Јавном предузећу Електропривреда Босне и Херцеговине, дионичко друштво Сарајево,
- “Електропривреди” Републике Српске, акционарско друштво Требиње.

Сви поступци вођени су према скраћеној процедури, која траје до 60 дана од дана комплетирања захтјева. ДЕРК је на почетку сваког поступка утврђивао термин план, односно временски распоред одвијања појединих процедуралних радњи. Иако су поступци били скраћени, сви битни елементи укључивања јавности и провођења прописаних процедура су испоштовани. У току поступка јавност је имала прилику да да коментаре на сам захтјев, као и да затражи статус умјешача у поступку. Такође, јавност је на општим расправама имала прилику упутити коментаре на нацрте предвиђених докумената. Прије доношења коначне одлуке подносилац захтјева и умјешач имају прилику да дају коментар на приједлог одлуке. Иако је ово нов начин рада у сектору, јавност га је препознала као могућност да утиче на квалитет докумената, као и на садржај одлука које се доносе у ДЕРК-у.

Издавањем лиценци субјектима на тржишту електричне енергије и регулисаним компанијама стварају се формално правни услови за провођење циљева Закона о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у БиХ, а то је стварање услова за неограничену и слободну трговину и континуирано снабдијевање електричном енергијом по дефинисаном стандарду квалитета за добробит грађана БиХ, као и омогућавање и убрзавање стварања тржишта електричне енергије у Босни и Херцеговини и регионалног тржишта електричном енергијом. Такође, стичу се и услови да само лиценцирана лица могу да обављају електроенергетске дјелатности у Босни и Херцеговини. На овај начин се ефикасно могу провести мјере у спречавању антиконкурентних активности и злоупотреба положаја на тржишту.

Напомиње се да су успоставу Компаније за пренос електричне енергије у БиХ (“Електропренос Босне и Херцеговине” а.д. Бања Лука) током 2005. године пратили бројни и сложени проблеми, те се овај процес није одвијао потребном динамиком. У том смислу ДЕРК се више пута обраћао Управном одбору ове компаније и надлежним институцијама ентитета и државе како би нагласио важност раздвајања електроенергетских дјелатности у правцу оснивања Електропреноса БиХ и преузимања свих његових функција у складу са законом којим је и успостављен. Регистрација компаније очекује се у фебруару 2006. године, те су стога продужене лиценце постојећим компанијама које су се бавиле преносом електричне енергије, тј. постојећим електропривредама које су у својим организационим дијеловима имале и дјелатност преноса електричне енергије.

3.3 Тарифе

Ентитетске регулаторне комисије (Регулаторна комисија за електричну енергију Републике Српске и Регулаторна комисија за електричну енергију у Федерацији Босне и Херцеговине) су, свака у свом домену, усвојиле потребна подзаконска акта и лиценцирале дјелатности за које имају јурисдикцију (производња, дистрибуција и снабдијевање) и проводе поступке за утврђивање тарифа у складу са јасним регулаторним принципима.

Правилник о тарифном поступку *(“Службени гласник БиХ”, број 44/05)*

ДЕРК је у априлу 2005. године донио Правилник о тарифном поступку у којем је дефинисао основе процедуре за разматрање захтјева и свих других поднесака у вези тарифа, методологије за одређивање тарифа и стандарде за доношење тарифа.

Тарифни поступак је скуп активности које се проводе у поступку одобравања тарифа, а покреће се подношењем захтјева за одобрење тарифа од стране регулисане компаније или на иницијативу ДЕРК-а. У складу са овим правилником, ДЕРК рјешава само оне захтјеве који пружају довољно информација за одлучивање, и одобрава захтјеве ако су цијене, рокови и услови за примјену тарифа недискриминаторни, разумни за купце и засновани на објективним трошковима пружања одређене услуге. Обавеза је подносиоца захтјева да докаже да предложена тарифа испуњава захтјеве из закона и овог правилника.

Методологија за израду тарифа за услуге преноса електричне енергије, независног оператора система и помоћне услуге *(“Службени гласник БиХ”, број 46/05)*

У наставку својих активности везаних за израду тарифних правила из 2004. године ДЕРК је у јуну 2005. године донио Методологију за израду тарифа за услуге преноса електричне енергија, рад независног оператора система и помоћне услуге.

Методологијом се утврђује структура тарифа и начин њиховог одређивања за дјелатности преноса електричне енергије, управљања преносном мрежом и пружања помоћних услуга.

Методологија коју је ДЕРК донио у јуну 2005. године заснива се на методи традиционалне регулације (*‘cost of*

service - трошак услуге) у којој регулатор регулисаној компанији одобрава потребан годишњи приход довољан да покрије оправдане трошкове компаније.

Примјена Методологије осигурава да одобрене тарифе буду транспарентне, недискриминирајуће и засноване на оправданим трошковима рада и одржавања (*'cost reflected'*), да подстичу енергетску ефикасност, стварају стабилне односе на тржишту електричне енергије, подстичу развој регулисане дјелатности, уважавају заштиту околине и да одражавају стандарде уобичајене у међународној пракси.

У оквиру доношења методологије утврђена је форма и садржај образаца за достављање података у тарифном поступку.

Одлука о начину утврђивања привремених тарифа за пренос електричне енергије и рад Независног оператора система ("Службени гласник БиХ", број 44/05)

Ова одлука конкретизује право и обавезу Електропреноса БиХ и НОС-а БиХ, да у складу са Законом о оснивању компаније за пренос електричне енергије у Босни и Херцеговини и Законом о оснивању Независног оператора система за преносни систем у Босни и Херцеговини, у почетном периоду оснивања и рада упуте ДЕРК-у адекватан захтјев за одобрење привремених тарифа.

Одлуком се одређује начин утврђивања привремених (почетних) тарифа за услуге преноса електричне енергије и рад Независног оператора система, које су намијењене за покривање трошкова пословања ових регулисаних компанија у периоду до доношења тарифа уз пуну примјену Методологије.

Поступци одобрења привремених тарифа за услуге преноса електричне енергије, рад НОС-а и помоћне услуге

У складу са законом и Одлуком о начину утврђивања привремених тарифа, управни одбори Независног оператора система у БиХ и "Електропреноса БиХ" поднијели су захтјеве за одобрење тарифа. Захтјеви су припремљени према одговарајућим обрасцима, које прати обимна додатна документација.

Оба поступка ДЕРК је, у складу са Одлуком, водио према скраћеној процедури, уз једнаку транспарентност као и у редовном поступку. Свим заинтересованим дата је могућност непосредног увида у комплетне захтјеве како у просторијама ДЕРК-а тако и на интернет страници, о чему је јавност обавјештена путем писаних медија.

Током поступака, ДЕРК је додијелио статус умјешача свим странама које су демонстрирале интерес за поступке (у оба

Резултати Студије Европске банке за обнову и развој (EBRD): “Да ли сиромашни могу платити енергију? - Приуштивост електричне енергије у југоисточној Еуроци” (студени 2003. године), показују да 20% становништва Босне и Херцеговине има годишња примања испод 2.200 КМ и чини социјално угрожено становништво, које 15-20% својих примања даје за потрошњу електричне енергије.

Ранија студија EBRD-а (из 1999. године), позната као Фихтнерова студија, са становишта трошкова сматра оправданим пораст цијена електричне енергије у домаћинству за 40% до 60% у просјеку. Због тога ова студија уводи обавезу изградње система социјалне заштите за групе становништва са ниским примањима.

случаја три електропривреде и “Алуминиј” д.д. Мостар) и организовао опште јавне расправе како би прибавио коментаре и мишљења на ове захтјеве. Ови коментари јавности и умјешача у тарифним поступцима, те додатна појашњења подносилаца захтјева, укључени су у извјештаје водитеља поступка. Коначни извјештаји о спроведеним тарифним поступцима предочавали су детаљну економску анализу потребног прихода, односно свих оправданих трошкова подносилаца захтјева. Свим странама у поступцима била је дата прилика за коначне коментаре. ДЕРК је у 2005. години одобрио потребан приход и тарифу за рад Независног оператора система у БиХ.

3.4 Заштита потрошача

Заштита потрошача постаје једно од значајних питања политике регулације у свим државама у којима су у току процеси дерегулације и либерализације енергетског сектора. У ту сврху регулаторним тјелима све се више повјерава обавеза и задатак да на отвореном електроенергетском тржишту разматрају и остварују основне циљеве заштите купаца, заштите електроенергетских субјеката и околине путем транспарентног и непристрасног начина рјешавања питања из области регулације.

Крајем 2005. године пред Државном регулаторном комисијом за електричну енергију и ентитетским регулаторним комисијама, почети су поступци одобравања тарифа за испоручену електричну енергију и услуге компанија у електроенергетском сектору. Ове активности актуелизирају и планирано рјешавање проблема заштите социјално угрожених категорија становништва. Рјешење овог проблема омогућило би да и ове категорије редовито измирују обвезу за потрошену електричну енергију.

Директиве 2003/54/ЕЦ Европског парламента и Вијећа о заједничким правилима унутрашњег тржишта електричне енергије, уводе државама обавезу предузимања одговарајућих мјера заштите крајњих купаца, а посебно социјално угроженог становништва, у циљу елиминирања искључења ових потрошача са електроенергетске мреже због немогућности плаћања.

Према констатацијама, преузетим из “Оквир за развој електроенергетског тржишта у југоисточној Евроци,” (Свјетска банка, 2005.), све земље овог региона, осим БиХ, Црне Горе и Турске, имају систем заштите социјално угрожених купаца.

Обједињавајући предвиђања, препоруке и констатације из доступних студија и докумената, намеће се закључак да би у Босни и Херцеговини у наредним годинама могло доћи до

*Степен отворености
тржишта*

<i>ЕУ-25</i>	<i>66%</i>
<i>ЕУ-15</i>	<i>88%</i>
<i>Аустрија</i>	<i>100%</i>
<i>Белгија</i>	<i>90%</i>
<i>БиХ*</i>	<i>31,9%</i>
<i>Бугарска</i>	<i>25%</i>
<i>Црна Гора</i>	<i>15%</i>
<i>Чешка</i>	<i>47%</i>
<i>Данска</i>	<i>100%</i>
<i>Естонија</i>	<i>10%</i>
<i>Финска</i>	<i>100%</i>
<i>Француска</i>	<i>70%</i>
<i>Грчка</i>	<i>62%</i>
<i>Хрватска</i>	<i>15%</i>
<i>Ирска</i>	<i>56%</i>
<i>Италија</i>	<i>79%</i>
<i>Кипар</i>	<i>35%</i>
<i>Латвија</i>	<i>76%</i>
<i>Луксембург</i>	<i>57%</i>
<i>Мађарска</i>	<i>67%</i>
<i>Македонија</i>	<i>28%</i>
<i>Малта</i>	<i>0%</i>
<i>Низоземска</i>	<i>100%</i>
<i>Норвешка</i>	<i>100%</i>
<i>Њемачка</i>	<i>100%</i>
<i>Пољска</i>	<i>52%</i>
<i>Португал</i>	<i>100%</i>
<i>Румунија</i>	<i>84%</i>
<i>Словачка</i>	<i>66%</i>
<i>Словенија</i>	<i>75%</i>
<i>Шпанија</i>	<i>100%</i>
<i>Шведска</i>	<i>100%</i>
<i>Турска</i>	<i>10%</i>
<i>В. Британија</i>	<i>100%</i>

*Извори: Еуростат 07, 2005 (ЕУ и Норвешка),
ЕТСО (Атенски форум 11, 2005),
БиХ према нацрту одлуке о отварању тржишта*

додатног оптерећења социјално угрожених категорија становништва. Стога је ДЕРК крајем новембра 2005. године, у својој иницијативи Савјету министара БиХ, као прелазна рјешења до конципирања свеобухватног модела социјалне заштите у Босни и Херцеговини, назначио неке могуће правце дјеловања у сегменту заштите купаца електричне енергије. У свим активностима које су усмјерене ка заштити социјално угрожених купаца електричне енергије ДЕРК ће активно сарађивати и дати адекватан допринос, у границама овлаштења која су му законом повјерена.

3.5 Отварање тржишта

Нацрт одлуке о обиму, условима и временском распореду отварања тржишта електричне енергије у Босни и Херцеговини

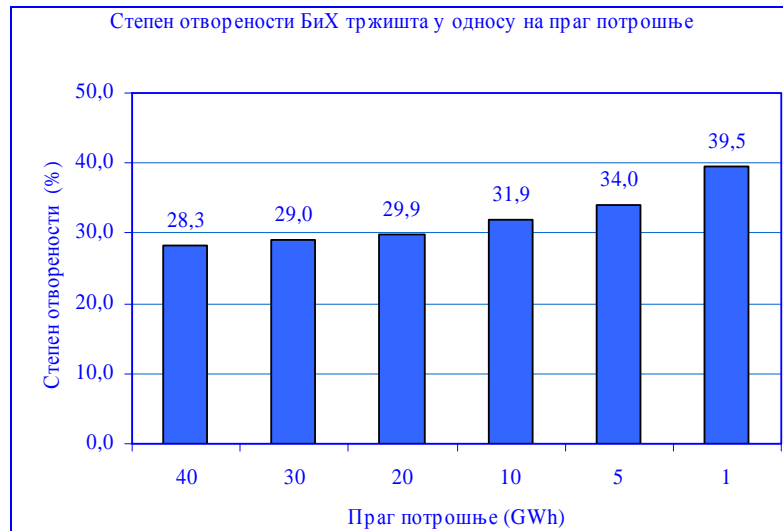
Закон о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у БиХ истиче своју намјеру да се “омогући и убрза стварање тржишта електричне енергије у Босни и Херцеговини и регионалног тржишта електричне енергије”. Увођење конкуренције на тржишту електричне енергије и либерализација тог истог тржишта захтијевају провођење великих структуралних и регулаторних реформи те припрему одговарајуће регулативе. У новембру 2005. године ДЕРК је утврдио нацрт Одлуке, која представља дио те регулативе и обиљежава почетак приступа реализацији свеукупних обавеза Босне и Херцеговине након потписивања Уговора о успостави Енергетске заједнице.

За успоставу механизма отвореног тржишта електричне енергије у Босни и Херцеговини неопходно је задовољити неколико темељних услова који треба да омогуће купцима активно провођење свог законског права – слободан избор снабдјевача а снабдјевачима право да слободно пружају услуге својим купцима. Потребно је одабрати и осмислити модел функционисања дјелотворног и конкурентног унутрашњег тржишта, тржишна правила, мрежна правила, мјерна правила, одредити и објавити мрежарину, успоставити све функције независног оператора система и оператора тржишта. Неки од ових услова су остварени или су непосредно пред остварењем.

За стицање статуса квалифицираног купца неопходно је задовољити услов који предвиђа ова одлука у погледу годишње потрошње електричне енергије, као и друге услове које посебним актима одреде надлежне регулаторне комисије. ДЕРК стога уочава да ће јединству тржишта битно доприносити међусобна уједначеност и компатибилност услова и критеријума које надлежне регулаторне комисије буду прописивале као обавезујуће. Такође, под једнаким

условима комисије би морале имплементирати и евентуално право квалифицираног купца да промијени свој статус.

Одлука пројектује динамику постепеног отварања тржишта електричном енергијом мијењајући из етапе у етапу ниво годишње потрошње коју остварују квалифицирани купци како би стекли право слободног избора снабдјевача. У нацрту Одлуке, ДЕРК се одредило за увођење почетног прага од 10 GWh, који је већ дефинисан легислативом Републике Српске. Овај праг даје проценат отворености тржишта електричне енергије у Босни и Херцеговини, у износу од 31,9%. Овај релативно висок проценат отворености последица је постојања доминантног купца ("Алуминиј" д.д. Мостар) чија потрошња износи око 20% од укупне потрошње у Босни и Херцеговини.

Сходно усвојеним законима и међународним преузетим обавезама, Босна и Херцеговина се придружује осталим земљама у региону који су своје тржиште електричне енергије већ отвориле.

Почетак рада конкурентног тржишта предвиђа се 1. јануара 2007. године од када ће се моћи примјењивати први билатерални аранжмани о купопродаји електричне енергије између тржишних учесника.

Тржиште електричне енергије на страни потрошње било би у почетку подијељено на тржиште тарифних купаца и на тржиште квалифицираних купаца. Након тога би право избора снабдјевача добијали мањи комерцијални купци, и на крају домаћинства.

У току поступка доношења Одлуке, а у циљу прикупљања коментара јавности и заинтересованих страна, ДЕРК је 7. децембра 2005. године одржао општу јавну расправу. Доношење коначне одлуке, након обраде прикупљених коментара и адекватних анализа, планира се у првом кварталу 2006. године.

3.6 Мрежни кодекс и Тржишна правила

У складу са законом, НОС БиХ је крајем 2005. године покренуо активности везане за израду кључних докумената за функционисање електроенергетског система и тржишта електричне енергије у БиХ – Мрежног кодекса и Тржишних правила.

ДЕРК с пажњом прати ток и напредак активности на изради ових докумената, уважавајући своје ингеренције у одобравању истих.

Окончањем ових активности, према очекивањима у првој половини 2006. године, стварају се услови за квалитетно дефинисање односа у самом сектору и увођење, како техничких, тако и комерцијалних правила за све учеснике тржишта електричне енергије у БиХ. Наиме, Мрежним кодексом се уређује начин планирања и развоја преносног система, услови за прикључење (процедуре, уговори, критеријуми), начин оперативног планирања (предвиђање потрошње, балансно одговорне стране, управљање мрежним ограничењима) и оперативног рада (диспечинг, процедуре, комуникације), мјере у непредвиђеним ситуацијама (контрола потрошње, обнова рада система након тоталног распада), начин на који се обавља обрачунско мјерење у електроенергетском систему и остале неопходне техничке мјере за квалитетан и поуздан рад преносног система. Документ овакве природе до сада није егзистирао у електроенергетској пракси БиХ, те ће се њиме уредити односи и повећати квалитет услуга које пружају поједини учесници на тржишту.

С друге стране, Тржишна правила уређују односе између НОС-а БиХ и лиценцираних учесника на тржишту електричне енергије дефинишући саме учеснике, обим њихових активности и комерцијалних односа на електроенергетском тржишту. Она такође дефинишу начин на који НОС БиХ извршава своје обавезе, а које се односе на управљање и рад механизма за балансирање, управљање споразумима за набавку помоћних услуга, обезбјеђење података за поравнање енергетских трансакција (комерцијална мјерења), управљање загушењима, распоdjелу накнада за нежељена одступања са спољним контролним зонама, испоставу рачуна за помоћне услуге и балансирање и др. С обзиром на актуелно стање у Босни и Хереговини, Тржишна правила треба да омогуће транзицију садашњих процеса и техничке опремљености свих учесника на тржишту ка развијенијем тржишном дизајну, а у складу са техничким могућностима.

г. Хозе Мануел Баросо, председник Европске комисије, поздравио је Уговор као “значајно достигнуће за мир и стабилност у Европи.”

г. Андрис Пиебалгс, комесар одговоран за енергетска питања ЕУ, који је потписао Уговор у име Европске уније:

“Уговор о Енергетској заједници ће повећати сигурност снабдијевања и пружити подршку стратешки важном сектору”.

Атина 25.10.2005. године

Уговор ступа на снагу првог дана мјесеца који слиједи након датума на који Европска заједница и шест Уговорних страна упуте обавјештење генералном секретару Вијећа Европске Уније о окончању процедуре одобравања у складу са њиховим интерним процедурама.

4. МЕЂУНАРОДНЕ АКТИВНОСТИ

4.1 Енергетска заједница

Уговор о успостави Енергетске заједнице, који је потписан у Атини 25. октобра 2005. године, омогућава креирање највећег интерног тржишта за електричну енергију и гас на свијету, уз ефективно учешће 34 стране: 25 земаља чланица Европске уније и Хрватске, Босне и Херцеговине, Србије, Црне Горе, Албаније, Македоније, Румуније, Бугарске, и УНМИК-а Косово. Преговори са Турском су у току, а Молдавија, Украјина и Норвешка су у поступку придруживања и имају статус посматрача.

Потписивање Уговора је резултат Атинског процеса у оквиру којег су 2002. и 2003. године потписани меморандуми о разумијевању ради оснивања Регионалног тржишта електричне енергије и природног гаса у југоисточној Европи, које би се постепено интегрисало у енергетско тржиште ЕУ.

Политичка воља земаља потписница изражена потписивањем меморандума и Уговора мијења се у правну обавезу ратификацијом Уговора и његовим ступањем на снагу, што се очекује у другој половини 2006. године.

Основни циљеви Уговора су креирање стабилног и јединственог регулаторног оквира и тржишног простора који обезбјеђује поуздано снабдијевање енергентима и може привући инвестиције у секторе електричне енергије и природног гаса. Поред тога то је развој алтернативних праваца снабдијевања гасом (Каспијски базен, сјеверна Африка, Средњи Исток) и побољшање стања у животној средини, уз примјену енергетске ефикасности и кориштење обновљивих извора.

Закључивањем овог Уговора, уговорне стране из региона се обавезују да између себе успоставе заједничко тржиште електричне енергије и гаса које ће функционисати по стандардима тржишта енергије ЕУ са којим ће се интегрисати. То се постиже постепеним преузимањем дијелова тзв. *acquis communautaire*-а (правног наслеђења) ЕУ који се односе на енергију, заштиту околине и конкуренцију. У области енергије и заштите околине ради се о имплементацији одговарајућих директива и прописа ЕУ у складу са постављеном динамиком.

Учешћем у овом процесу Босна и Херцеговина потврђује своју опредјељеност за реформу енергетског сектора, либерализацију тржишта енергије и усклађивање своје политике са чланицама Европске Уније.

Подсјећа се да је успостава јединственог тржишта електричне енергије и природног гаса и његово укључење у међународно тржиште један од приоритета Средњорочне развојне стратегије Босне и Херцеговине (ПРСП) за сектор енергетике.

***Acquis communautaire* (правно наслеђе ЕУ) које наводи Уговор**

Acquis o енергији

- Директива 2003/54/ЕЦ Европског парламента и Вијећа од 26. јуна 2003. о заједничким правилима унутрашњег тржишта електричне енергије
- Директива 2003/55/ЕЦ Европског парламента и Вијећа од 26. јуна 2003. о заједничким правилима унутрашњег тржишта природног гаса
- Пропис 1228/2003/ЕЦ Европског парламента и Вијећа од 26. јуна 2003. о условима приступа мрежи за прекограничну трговину електричне енергије

Рок за имплементацију ових директива је 12 мјесеци од ступања на снагу Уговора, уз осигурање да статус квалифицираног купца најкасније до 1. јануара 2008. имају сви купци осим домаћинстава, а од 1. јануара 2015. сви купци.

Acquis o животној средини

- Директива Вијећа Европске заједнице 85/337/ЕЕЦ од 27. јуна 1985. о оцјени утицаја јавних и приватних пројеката на околинду, са аманданима од 3. марта 1997 (Директива 97/11/ЕЦ) и Директивом 2003/35/ЕЦ Европског парламента и Вијећа од 26. маја 2003.; имплементација ступањем на снагу
- Директива 2005/33 Европског парламента и Вијећа од 6. јула 2005. којом се допуњава Директива 1999/32 од 26. априла 1999. у вези са смањењем садржаја сумпора у неким течним горивима; имплементација до 31. децембра 2011.
- Директива 2001/80/ЕЦ Европског парламента и Вијећа од 23. октобра 2001. о ограничењу емисије загађивача зрака из великих термоелектрана ($\geq 50\text{MW}$); имплементација до 31. децембра 2017.
- Члан 4(2) Директиве Вијећа Европске заједнице 79/409/ЕЕЦ од 2. априла 1979 о заштити птица; имплементација – ступањем на снагу
- Настојање за приступ Куото протоколу и провођење Директиве 96/61/ЕЦ од 24.09.1996. о превенцији и контроли загађења

Acquis o конкуренцији

Нису дозвољене и биће процјењиване у складу са члановима 81, 82 и 87 Уговора о успостави Европске заједнице слиједеће активности:

- Спречавање, ограничавање или поремећај конкуренције,
- Злоупотреба доминантне позиције,
- Пружање јавне помоћи која узрокује или пријети поремећајем конкуренције.

Посебно, према јавним предузећима и предузећима којима су дата посебна права, у року од 6 мјесеци од ступања на снагу Уговора поштиваће се одредбе Уговора о успостави Европске заједнице, посебно члана 86.

Acquis o обновљивим енергетским ресурсима

- Директива 2001/77/ЕЦ Европског парламента и Вијећа од 27. септембра 2001. о промоцији електричне енергије произведене кориштењем обновљивих извора на унутрашњем тржишту
- Директива 2003/30/ЕЦ Европског парламента и Вијећа од 8. маја 2003. о промоцији кориштења био-горива или других обновљивих горива у транспорту

Чланице Енергетске заједнице ће у оквиру године дана по ступању на снагу Уговора припремити план за имплементацију *acquis*-а о обновљивим енергетским изворима.

Рад Државне регулаторне комисије у овом домену, одвијао се уз одговарајућу сарадњу са Министарством спољне трговине и економских односа БиХ, затим кроз адекватно учешће у реализацији различитих пројеката који су у функцији успоставе Енергетске заједнице и посебно кроз рад различитих група које окупљају енергетске регулаторе из регије и Европске уније.

У циљу осигурања адекватног вођења процеса успоставе и функционисања Енергетске заједнице, Уговором се успостављају Министарско вијеће, Стална група на високом нивоу, Регулаторни одбор, Форум за електричну енергију (Атински форум) Форум за гас и Секретаријат.

Регулаторни одбор Енергетске заједнице (ECRB), са сједиштем у Атини чине представници државних регулаторних тијела земаља региона, а Европску унију представља Европска комисија уз помоћ по једног регулатора рубних земаља регије, те једног представника Европске групе регулатора електричне енергије и гаса (ЕРГЕГ). ECRB разматра питања регулаторне сарадње и може прерасти у тијело које доноси регионалне регулаторне одлуке и служи као институција за рјешавање спорова. Регулаторни одбор има главну улогу у раду проширеног тржишта. Према мишљењу Европске комисије ово над-национално регулаторно тијело може постати модел за друге дијелове свијета.

Приоритети Енергетске заједнице у 2006. години укључују ратификацију Уговора и примјену правног наслијеђа ЕУ, потписивање Меморандума о социјалном аспекту због промјена на тржишту, наставак дискусије са Турском и осталим посматрачима, даљи рад са донаторима у смислу креирања поједностављеног инфраструктурног фонда, развој и усвајање стратегије за гас, усвајање и примјена Акционог плана за уређење тржишта, регионални план о управљању потражњом и енергетској ефикасности, рад на питањима из нафтног сектора итд.

Након што је у првој половини 2005. године функцију предсједавајућег обављала Босна и Херцеговина, и потом у другој половини Бугарска, улогу предсједавајућег, према енглеском алфабету, у првој половини 2006. године преузима Хрватска, а потом Македонија.

4.2 ЕРРА

Регионална асоцијација енергетских регулатора (*Energy Regulators Regional Association – ERRA*) је организација независних регулаторних тијела за енергију централне и источне Европе и нових независних држава у регији. ЕРРА има 21 пуноправних и 5 придружених чланова, од којих су сви успостављени на државном нивоу.

Државна регулаторна комисија за електричну енергију је пуноправни члан ЕРРА-е од 19. маја 2004. године, од када ДЕРК активно учествује у раду Генералне Скупштине, Инвестиционе конференције и у раду сталних комитета и радних група, од којих се посебно издвајају Стални комитет за лиценце и конкуренцију, Стални комитет за тарифе, Радна група за правну регулативу и Радна група за приближавање Европској унији.

Пружањем релевантних информација о енергетском сектору Босне и Херцеговине, посебно о примјени регулаторној пракси, Државна регулаторна комисија испуњава своју улогу, коју је стекла чланством у ЕРРА-и.

Циљеви ЕРРА-е су побољшање регулисања енергетских дјелатности у земљама чланицама, подстицање развоја независних и стабилних регулатора, побољшање сарадње између регулатора, размјена информација, истраживачког рада и искуства између чланова, бољи приступ информацијама о свјетском искуству у регулисању енергетских дјелатности.

4.3 ЦЕЕР

Током 2005. године Вијеће европских енергетских регулатора (*Council of European Energy Regulators – ЦЕЕР*), уз водећу улогу Радне групе електроенергетских регулатора југоисточне Европе (SEEER) у чијем раду перманентно учествује ДЕРК, те уз практичан рад Pierce Atwood-а и подршку USAID-а, издало је Трећу упоредну анализу регулаторних тијела.

Она покрива све аспекте рада регулатора земаља потписница Уговора о успостави Енергетске заједнице, те Италије, Аустрије, Мађарске и Грчке као рубних земаља ЕУ са регионом, те Турске и Молдавије. Ова анализа је одличан оријентир и могућност за сагледавање подручја дјеловања регулатора које је неопходно унаприједити. Документ потврђује да је Босна и Херцеговина на добром путу у успостављању и развоју регулаторне праксе, уз специфичност постојања и ентитетских регулаторних комисија (Регулаторна комисија за електричну енергију Републике Српске и Регулаторна комисија за електричну енергију у Федерацији Босне и Херцеговине).

Упоредна анализа презентована је на Седмом Атинском форуму (октобар 2005. године).

4.4 ЕРГЕГ

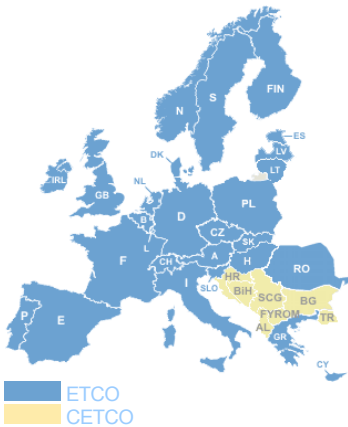
Државна регулаторна комисија прати рад Европске групе регулатора електричне енергије и гаса (*European Energy Regulators Group for Electricity and Gas – ЕРГЕГ*).

Чланство у ЕРГЕГ-у отворено је за регулаторе из држава ЕУ, а статус посматрача стичу регулаторна тијела из држава чланица Европског економског простора.

ЕРГЕГ помаже у конзистентној примјени релевантних европских директива и правила о прекограничној трговини и омогућава транспарентну платформу за међусобну сарадњу националних енергетских регулатора, као и сарадњу регулаторних тијела са Европском комисијом.

Рад ЕРГЕГ-а, тијела које је формирано 17. децембра 2003. године, отворен је за све учеснике на тржишту, са посебним нагласком на потрошаче и крајње купце.

4.5 Механизам компензације између оператора преносног система (ИТЦ механизам)

ИТЦ механизам примјењује већи дио земаља југоисточне Европе преко својих оператора система: Румунија (Transelectrica), Бугарска (НЕК), Србија (ЕМС), Црна Гора (ЕПЦГ), Македонија (ЕСМ) и Албанија (КЕШ).

Механизам компензације између оператора преносног система (ИТЦ механизам – *Inter TSO Compensation*) примјењује се од 2002. године у западној Европи, а у југоисточној Европи од 2004. године, уз раније кориштени назив ЦБТ механизам (Механизам прекограничне трговине). ИТЦ механизам представља начин надокнаде трошкова на националној преносној мрежи насталих због токова електричне енергије услед прекограничне трговине. На овај начин креира се важна платформа за омогућавање трговине електричном енергијом у региону југоисточне Европе, као и између региона и Европске уније.

У надлежности регулатора је одобрење примјене самог механизма, што прије свега укључује примјену Прописа ЕЦ 1228/2003 Европског парламента и Вијећа од 26. јуна 2003. године о условима приступа мрежи за прекограничну трговину електричне енергије, те одређивање начина пуњења фонда за покривање трошкова мреже која служи за транзит електричне енергије.

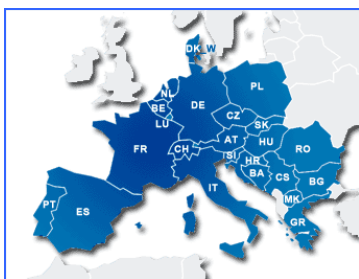
Организација оператора приносног система земаља југоисточне Европе (СЕТСО) наставила је током 2005. године примјену ИТЦ механизма, у којој Босну и Херцеговину представља Независни оператор система у БиХ. Због своје природне позиције транзитне земље у регији и изграђености преносне мреже, Босна и Херцеговина је по основу примјене ИТЦ механизма, након прихода од око 1,2 милиона еура у 2004., остварила *ex ante* приход од 4,4 милиона еура у 2005. години.

За наредну годину планиран је наставак постепеног приступања оператора система земаља региона јединственој Организацији оператора преносног система Европе (ЕТСО), те

интензивне припремне активности на уједињавању ИТЦ механизма СЕТСО и ЕТСО земаља у 2007. години, односно пратећих компензацијских ИТЦ фондова.

Поред тога, током 2006. године, очекује се успостава јединственог механизма координираних експлицитних аукција капацитета у југоисточној Европи, у циљу превладавања проблема загушења на интерконекторима. За адекватно третирање ове проблематике неопходна је тијесна сарадња између оператора система и регулатора у региону.

4.6 УЦТЕ реконекција и ефекти

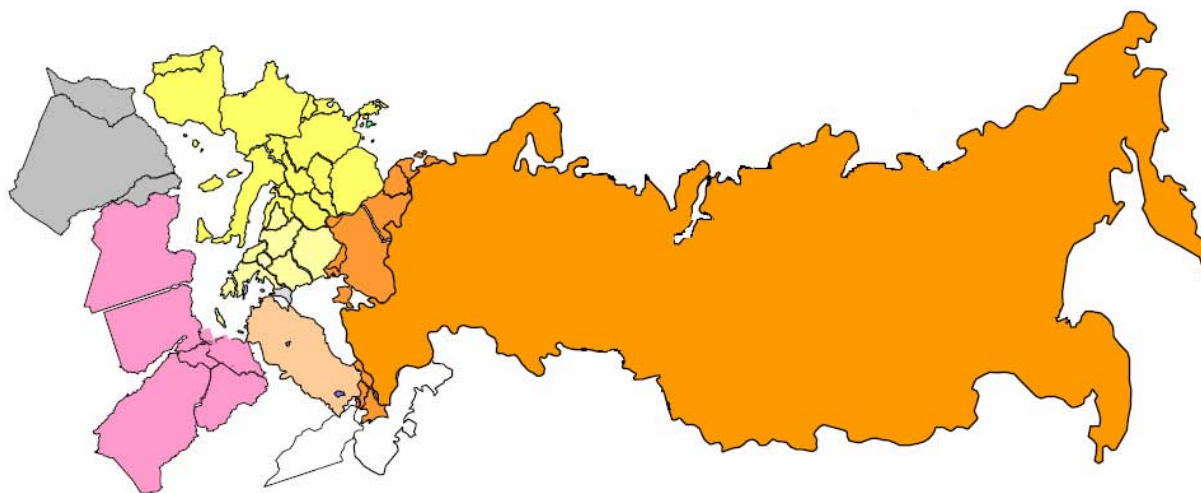

УЦТЕ, децембар 2005

Као што је наглашено у годишњем извјештају ДЕРК-а за 2004. годину, 10. октобра 2004. године извршена је реконекција бивше прве и друге УЦТЕ синхроне зоне (УЦТЕ - Унија за координацију преноса електричне енергије). Реконекција је резултирала значајним ефектима и у техничком и у комерцијалном смислу, доприносећи повећаној сигурности рада, стабилности фреквенције и поузданости, побољшању напонског профила и квалитету испорука електричне енергије, те обима трговине електричном енергијом. УЦТЕ наставља са пажљивим надгледањем стабилности система поново уједињене мреже, будући да ће искуства из процеса реконекције у југоисточној Европи бити корисна за даљи развој УЦТЕ синхроног подручја.

УЦТЕ ради на студијама о потенцијалном проширењу свог синхроног подручја, што се у првенствено односи на подручје Турске, затим на затварање медитеранског прстена преко Марока, Алжира и Туниса, те ширење на балтичке земље, Русију и остале земље Заједнице независних држава (бивши Совјетски Савез).

Члан УЦТЕ-а из наше земље је Независни оператор система у Босни и Херцеговини.

УЦТЕ, према плану ширења

5. РЕВИЗОРСКИ ИЗВЈЕШТАЈ

Државна регулаторна комисија за електричну енергију има Законом о преносу утврђене обавезе припремања рачуноводствених извјештаја у складу са међународним рачуноводственим стандардима (којима су утврђене обавезе фер и истините презентације извјештаја), обављања ревизије од стране независног ревизора, као и објаве извјештаја са циљем пружања информација заинтересованим и широј јавности.

“По нашем мишљењу финансијски извјештаји реално и објективно приказују у свим значајним аспектима финансијски положај Државне регулаторне комисије за електричну енергију (ДЕРК) на дан 31.12.2004. године, резултате пословања и новчане токове за период који је тада завршен у складу са Међународним стандардима финансијског извјештавања (“IFRS”).”
(“РЕВИК”, 21. марта 2005.)

Поступајући по одредбама Закона о јавним набавкама ДЕРК је закључио Уговор о обављању услуга ревизије са друштвом за ревизију, рачуноводство и консалтинг “РЕВИК” д.о.о. Сарајево, који је извршио ревизију према Међународним стандардима ревизије примјенљивим за ревизију финансијских извјештаја и доставио Извјештај о обављеној ревизији.

Обављеном ревизијом независни ревизор је, оцјењујући целокупно презентирање финансијских извјештаја, признавање и мјерење трансакција и пословних догађаја, утврдио да у финансијским извјештајима за 2004. годину нема погрешног изношења чињеница и погрешног приказивања финансијског положаја ДЕРК-а.

Извјештај независног ревизора је, у складу са Законом о преносу и међународним рачуноводственим стандардима, објављен у “Службеном гласнику БиХ”, број 21/05.

Копије рачуноводствених извјештаја и Извјештај о извршењу Финансијског плана Државне регулаторне комисије за електричну енергију за 2004. годину су почетком 2005. године достављени и Уреду за ревизију финансијског пословања институција БиХ, у намјери омогућавања увида у финансијско пословање ДЕРК-а.

6. ОСНОВНИ ПРАВЦИ АКТИВНОСТИ У 2006. ГОДИНИ

Додатне информације о раду и поступцима које води Државна регулаторна комисија за електричну енергију могу се наћи на интернет страници www.derk.ba, односно добити контактом на телефоне 035 302060 и 302070, телефакс 035 302077, е-маил info@derk.ba или у сједишту ДЕРК-а у Тузли, Улица М. Јовановића 4/II.

Државна регулаторна комисија за електричну енергију наставља своје активности на креирању услова за слободну трговину и континуирано снабдијевање електричном енергијом по унапријед дефинисаном стандарду квалитета за добробит грађана Босне и Херцеговине, уз поштивање одговарајућих европских директива.

6.1 Завршетак активности покренутих током 2005. године

У дијелу завршетка активности покренутих током 2005. године, као најзначајније идентификује се слиједеће:

- Праћење успоставе преносне компаније,
- Отварање тржишта, одобравање Мрежног кодекса и Тржишних правила,
- У складу са јасним регулаторним принципима и у сарадњи са ентитетским регулаторима хармонизовано утврђивање свих тарифа у електроенергетском сектору БиХ, чиме се осигурава постојање свеобухватног регулаторног режима над тарифама.
- Окончавањем претходне активности, ДЕРК ће бити у могућности да констатује да су се стекли услови да Високи представник у функцији доносиоца Закона о примјени тарифног система за електричну енергију Федерације Босне и Херцеговине (“Службене новине Федерације БиХ”, број 6/04), одлучи о престанку његовог важења.

6.2 Перманентне активности ДЕРК-а

Кроз своје дјеловање ДЕРК је фокусиран на:

- лиценцирање дјелатности у оквиру своје јурисдикције,
- мониторинг лиценцираних субјеката, посебно анализа стања у мјерењу енергетских величина,
- уређење јединственог тржишта електричне енергије,
- доношење тарифа из своје надлежности,
- социјални аспект у домену регулаторне праксе,
- праћење примјене ИТЦ механизма и успоставе механизма координираних експлицитних аукција капацитета,
- међународне активности које се односе на регулисање тржишта електричне енергије,
- даљу едукацију регулисаних субјеката и јавности о регулаторној пракси.

Државна регулаторна комисија за електричну енергију изражава велику захвалност USAID-у и консултантској кући Pierce Atwood.

ПРИЛОГ 1: Основни подаци о електроенергетском систему Босне и Херцеговине

Већи производни објекти

Хидроелектране	Снага агрегата (MW)	Укупна инсталисана снага (MW)
Требиње И	3×60	180
Требиње ИИ	8	8
Дубровник (БиХ+Хр.)	2×105	210
Чапљина	2×210	420
Рама	2×80	160
Јабланица	2×25+4×30	170
Грабовица	2×58,5	117
Салаковац	3×70	210
Мостар	3×25	75
Јајце И	2×30	60
Јајце ИИ	3×10	30
Бочац	2×55	110
Вишеград	3×105	315
Пећ-Млини	2×15	30

(коришћени подаци НОС-а БиХ)

Термоелектране	Инсталисана снага (MW)	Расположива снага (MW)
ТУЗЛА	779	709
Г1	32	29
Г2	32	29
Г3	100	91
Г4	200	182
Г5	200	180
Г6	215	198
КАКАЊ	578	514
Г1, Г2, Г3 и Г4	4×32	4×29
Г5	110	100
Г6	110	90
Г7	230	208
ГАЦКО	300	276
УГЉЕВИК	300	279

Основни подаци о преносном систему *далеководи*

Но	Називни напон далековода	Дужина (km)
1	400 kV	992
2	220 kV	1691
3	110 kV	3649
4	110 kV - кабловски вод	31

интерконегије

Но	Називни напон далековода	Број интерконегија
1	400 kV	3
2	220 kV	8
3	110 kV	17

преносне трансформације

Но	Врста трансформације	Број трансформација	Инсталисана снага (MVA)
1	ТС 400/x kV	8	5861,5
2	ТС 220/x kV	7	1277,0
3	ТС 110/x kV	119	4873,5

преносни трансформатори

Но	Преносни однос трансформатора	Број трансформатора	Инсталисана снага (MVA)
1	ТР 400/x kV	14	4900
2	ТР 220/x kV	12	1800
3	ТР 110/x kV	205	5196

Основни електроенергетски показатељи

(GWh)

Остварење у 2004. години	ЕП БиХ	ЕРС	ЕП ХЗХБ	Брчко Дистрикт	БиХ
Производња	6113,02	4960,19	1669,49		12742,70
Производња у хидроелектранама	1610,52	2699,14	1669,49		5979,15
Производња у термоелектранама	4435,17	2189,87			6625,04
Производња у малим и инд. ел.	67,33	71,18			138,51
Потрошња	3847,00	3291,60	3351,78	229,58	10719,96
Дистрибутивна потрошња	3529,50	3117,7	1463,17	229,58	8339,95
Губици преноса	143,33	119,17	59,17		321,67
Велики потрошачи	174,17		1829,44		2003,61
Властита потрошња рудника и ТЕ		54,73			54,73
Процјена за 2005. годину	ЕП БиХ	ЕРС	ЕП ХЗХБ	Брчко Дистрикт	БиХ
Производња	5770,00	5164,00	1747,00		12681,00
Производња у хидроелектранама	1484,00	2702,00	1747,00		5933,00
Производња у термоелектранама	4218,00	2390,00			6608,00
Производња у малим и инд. ел.	68,00	72,00			140,00
Потрошња	4189,00	3567,00	3459,00	253,00	11468,00
Дистрибутивна потрошња	3643,00	3381,00	1497,00	253,00	8774,00
Губици преноса	161,00	127,00	62,00		350,00
Велики потрошачи	385,00		1900,00		2285,00
Властита потрошња рудника и ТЕ		59,00			59,00

ПРИЛОГ 2: Карта електроенергетског система Босне и Херцеговине

